

til de til Skovbrug og Landbrug knyttede Arbejdere. Det skal nok forhindre, at Prisen drives ud over, hvad naturligt er. Og skulde der saa senere komme et Prisfald paa Salgsprodukterne, et Prisfald, overfor hvilket vi stod ganske uforberedte, vilde der ogsaa være en Mulighed for at sænke Driftsudgifterne, saa vidt de er knyttede til Arbejderslønningerne. Det vil ogsaa have Betydning for Besidderne; Konjunkturfaldet vil saa ikke ramme dem saa haardt. Naar man derimod fortsætter som nu, at man end ikke forhøjer Lønningerne i Forhold til den faktisk stedfundne Prisstigning paa Salgsprodukterne, bliver Resultatet, at en større Nettoindtægt oparbejdes aarlig pr. Arealenhed. Denne højere Nettoindtægt kapitaliseres og med fuldkommen Ret. Men Resultatet deraf bliver det beklagelige, at den nye Ejer bliver engageret for haardt. Han faar ikke Raad til for sit Vedkommende at lægge paa Lønningerne, han faar ikke Raad til at foretage Forbedringer, indføre tidssvarende Reforme. Han har forpligtet sig for haardt overfor Sælgeren, og Sælgeren trækker sig tilbage med et for stort Krav som Rente-nyder af vedkommende Ejendom. Og de Jordbrugere, som ikke sælger, men bliver ved deres Ejendom, vil ofte af en vis Medynk med den haardt betrængte Nabo undlade at forhøje Lønnen for deres Daglejere og undlade at gennemføre Reforme, som de vilde være tvungne til at gennemføre, hvis man havde Midler, hvorved man kunde forhøje Lønningerne for denne Del af vore Medarbejdere, Arbejderne i Landbrugets Tjeneste. Nu er Landmændene jo Forretningsfolk som andre Mennesker; man skal derfor ej heller ad den Vej vente sig stort Udbytte i Retning af Begrænsning af Ejendomsprisernes Stigning. Man forstaaer, at Landmændene ikke gaar raskere op med Lønnen end nødvendigt af Konkurrencehensyn, thi den med Besparselsen forbundne øjeblikkelige Fordel er jo saa synlig og let paaviselig — til egen Fordel, men til Skade for Samfundets egentlige Landarbejdere og for Efterslægten, til Gavn for Kapitalen og Storgrundbesidderne.

Mod den naturlige Stigning af Jordprisen har Samfundet et ypperligt Middel i en Grundværdibeskatning, og hvad dertil hører. Ved den naturlige Prisstigning paa Jorden forstaaer jeg den Stigning, der er en umiddelbar Følge af Samfundets Vækst, Befolkningens Tilvækst. Den Omstændighed, at der melder sig omtrent to Mennesker ved Samfundets Bord og Arbejds-

mark, hver Gang en dør, forklarer i sig selv den urimelig store Stigning i Jordprisen. Thi der bliver en alt for stor Efterspørgsel efter dette vor Erhvervslivs første Grundlag Jorden, en saa stor Efterspørgsel, at Prisen maa drives ud over, hvad man ved et jævnt godt Arbejde kan bringe ud af Jorden. At vi for Tiden allerede har overskredet denne Grænse for et naturligt Udbytte, er der mangt, der tyder paa ude i Landet, særlig den sidste Beretning fra Landbrugsministeriet angaaende Laan til Statshusmandslodder. Som det er ærede Medlemmer bekendt, staar der til Raadighed ca. 4 Mill. Kr. om Aaret. I tidligere Tid var Efterspørgselen hvert Aar stigende for i 1909—10 at kulminere, saaledes at der var Trang til betydeligt større Midler end de 4 Millioner. Nu i forrige Aar var der kun Brug for 2,7 Millioner, i Aar, viser Beretningen, at der kun er Brug for 2,4 Millioner, der vil muligvis komme nogle Efterbevillinger, men det samlede Forbrug er i betydelig Aftagen, medens Efterspørgselen tidligere ikke kunde tilfredsstilles. Ved en Sammenligning mellem Aarene 1909—10 og 1912—13 naar man til det Resultat, at der kun er halvt saa mange Ansøgere som tidligere; og at dette har sin Hovedaarsag i den stigende Jordpris, derom er der ikke Tvivl. Dette Forhold er højst beklageligt, thi disse smaa Husmandsbrug rummer i sig selv saa fortræffelige Udviklingsmuligheder, og den nuværende Stagnation vil sikkert igen kunne afløses af en glædelig Stigning. Men vi kommer senere i Vinter ved Statshusmandslovens Revision tilbage til denne Sag, og der bliver der Lejlighed til at gaa nærmere ind derpaa.

Det ærede Medlem fra Æbeltøft (N. Neergaard) omtalte i sit lærerige Foredrag forleden, at vi for Øjeblikket staar i en Periode mellem gammelt og nyt. Mange gamle Spørgsmaal er førte til deres Afslutning, og det nye er endnu ikke modent til Gennemførelse, og, føjede det ærede Medlem til, selv om det var modent til Gennemførelse, var det uklogt at tage det op nu, thi alt, hvad der sker under Forfatningen af 1866, bærer Præg af at være et Kompromis mellem den privilegerede og den almindelige Valgret. Det nye maatte derfor vente. Stilstanden i Lovgivningen og Hviletilstanden for vore Finanser skulde vi benytte til at give vort Folk en ny og bedre Grundlov. Naar dette var overstaet, vilde vi ogsaa staa midt i Reformerne. En ny Reformæra vil indledes, nye Syns-